

Motion till riksdagen 2013/14:K358

av **Bengt Berg och Amineh Kakabaveh (V)**

Medborgarrättsminister

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en medborgarrättsminister, med uppgift att betona, tillvarata och stärka individuella medborgerliga rättigheter för människor med utländsk bakgrund.

Motivering

Sverige har under efterkrigstiden utvecklats till ett mångkulturellt land. Under de första decennierna efter kriget skedde en reglerad arbetskraftsinvandring. Sedan några årtionden handlar det till allra största delen om flyktinginvandring. Den svenska politiken har präglats av en avsikt att försöka skapa goda levnadsvillkor för dem som kommer till Sverige. De första diskussionerna om hur detta skulle kunna ske handlade om valet mellan assimilation och integration. Idén om assimilering innebar att invandrare skulle försvenskas. De skulle i alla avseenden anta vad man definierade som svensk kultur. Föreställningen om integration byggde däremot på idéer om ett ömsesidigt utbyte där invandrare skulle kunna bidra till utvecklingen av landets kultur. Sverige valde integrationens väg. Men den politiska tillämpningen av begreppet ”integration” har inneburit att invandrade svenskar har definierats i kollektiva termer. Människor med utländsk bakgrund har betraktats som medlemmar av ett kollektiv där alla i gruppen har gemensam bakgrund, etniskt, kulturellt och/eller religiöst. Ett genomgående drag i svensk invandrarpolitik har med andra ord varit en strävan efter integration där den praktiska tillämpningen innebär att man ska integrera människor gruppvis. Därvid har man försummat att ta hänsyn till att individer med invandrarbakgrund kan ha invändningar mot värderingar inom den egna etno-kulturella gruppen. En följd av denna inställning har blivit att svensk integrationspolitik har varit helt könsblind. Detta har i många fall fått förfärande följder. Könsblindheten på detta område

Fel! Okänt namn på

är ett av de allvarligaste jämställdhetsproblemen i det svenska samhället. Utifrån många invandrarkvinnors erfarenheter av sin kamp för att uppnå jämställdhet med männen inom deras egna grupper skrev filosofen och feministen Susan Moller Okin 1999 en studie med titeln *Is Multiculturalism Bad for Women?* (Översatt till svenska 2006 fick den titeln *Mångkulturalism – kvinnor i kläm?*) Hennes arbete väckte stor uppmärksamhet. I sitt arbete förde hon fram kritik mot mångkulturalismens liberala teoretiker och menade att de bortsåg från jämställdhetsperspektivet och osynliggjorde "kulturellt underbyggda diskrimineringstyper". Hon anser att det överhuvudtaget inte är möjligt att garantera medborgerliga fri- och rättigheter för individen och samtidigt hoppas på gnisselfri samexistens mellan olika kulturer. Det går inte att garantera enstaka traditionalistiska minoriteters kulturella rättigheter när dessa grupper inom sig begränsar individuella rättigheter för sina medlemmar, t.ex. för unga flickor och kvinnor. I många patriarkala kulturer är flickor och kvinnor berövade sina medborgerliga rättigheter, menar Okin. Krig, fattigdom, förföljelser och naturkatastrofer i världen har lett till flyktingströmmar som fortsätter påverka det svenska samhället. Sverige har inte varit någon isolerad ö i världen. I dagens svenska befolkning ingår människor med mycket olika bakgrunder. De representerar sammantaget ett rikt förråd av kunskaper och erfarenheter. Om dessa mänskliga resurser togs tillvara skulle de kunna utgöra en framtida källa till intellektuell, kulturell, social och också ekonomisk rikedom. Så sker nu inte, tyvärr. Det förekommer inte någon verklig integration – tankeutbytet mellan människor med olika nationella och etniska bakgrunder äger inte rum på ett tillfredsställande sätt. Istället finner vi miljöprogramsområden som är praktiskt taget tomma på människor med "svensk" bakgrund. Det finns många grundskolor i storstädernas förorter där klasserna rymmer ett fåtal, ibland inga elever alls, från majoritetssamhället. Vi har de facto fått ett samhälle bestående av två grupper – "vi" och "dom andra" – med andra ord ett segregerat samhälle. Den gruppbetingade definitionen av livsvillkor har bidragit till segregationen. En politik som har framtiden i sikte ska i stället betona individens medborgerliga rättigheter oberoende av bakgrund. En verklig integration måste ha som förutsättning att samhället kan garantera ett värdigt liv för varje medborgare, inberäknat de som bor i våra städers förorter och på olika mindre orter runt om i landet. Med genomtänkta politiska åtgärder skulle alla ungdomar, inklusive kvinnor och unga tjejer, kunna växa upp med oinskränkta medborgerliga fri- och rättigheter. Det förutsätter att reformprogrammet blir något mera än en papperskonstruktion. Det måste garantera jämlik tillgång till en bra skola, sjukvård, fritidsgård, kultur och rätten till arbete och bostad. Ett viktigt och högaktuellt skäl till att kräva sådana förändringar är att vi under det senaste året har upplevt växande spänningar i olika städers förorter. Enda sättet att minska de framtida riskerna för oroligheter är att vi gör något åt de sociala villkoren. Ett reformprogram som har ett sådant syfte måste börja med att ändra villkoren för de individer och grupper som är hårdast drabbade. I stället för att fortsätta tala om integration i termer av etniska kollektiv måste kvinnor och barns individuella rättigheter först av allt tillvaratas och garanteras. Om vi lyckas frigöra kvinnors och flickors skaparkraft skulle vi kunna skapa nya sociala resurser även i storstä-

Fel! Okänt namn på

dernas förorter. Människor som invandrar till Sverige ska inom ramen för vad lagarna för övrigt fastslår ha rätt till sitt språk och sin kultur samtidigt som de ska ha likvärdiga möjligheter och rättigheter som infödda svenskar.

Det viktiga, som vi ser det, är att lagarna gäller alla medborgare oberoende av etnisk härkomst och att rättsväsendet ser till att lagarna efterlevs.

Ett stort problem är förvisso att det fortfarande finns ett tänkande i termer av ”vi” och ”dom”. I grunden handlar det ju om att skillnad görs mellan etniska svenskar och svenskar med utländsk härkomst, dvs. att människor inte behandlas lika inför lagen. Det är väl främst därför som det behövas en medborgarrättsminister.

Därför föreslår vi att regeringen ska tillsätta en medborgarrättsminister, med uppgift att betona, tillvarata och stärka individuella medborgerliga rättigheter med särskild inriktning på människor med utländsk bakgrund rättigheter och lika rättigheter mellan könen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 23 september 2013

Bengt Berg (V)

Amineh Kakabaveh (V)